

УДК 378.147:81'243:004

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-9\(39\)-428-443](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-9(39)-428-443)

Кондрашова Ольга Володимирівна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри лінгводидактики та журналістики, Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського, м. Кременчук, <https://orcid.org/0000-0002-5341-6240>

Сікорська Вікторія Андріївна старший викладач кафедри мовної підготовки, Одеський державний університет внутрішніх справ, м. Одеса, <https://orcid.org/0000-0003-3392-7518>

Кравчук Наталія Олексіївна старший викладач кафедри іноземних мов, Військова академія, м. Одеса, <https://orcid.org/0009-0005-9208-8875>

ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФІЛОЛОГІВ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ АДАПТИВНИХ ЦИФРОВИХ РЕСУРСІВ

Анотація. У статті розглянуто проблему формування мовленнєвої компетентності майбутніх філологів в умовах змішаного навчання, що поєднує традиційні й цифрові освітні практики. Актуальність теми зумовлена необхідністю підготовки фахівців, здатних ефективно комунікувати в багатомовному та мультимедійному середовищі, а також новими викликами цифровізації освіти. Об'єктом дослідження є освітній процес у закладах вищої освіти, а предметом – процес формування мовленнєвої компетентності майбутніх філологів із застосуванням адаптивних цифрових ресурсів, які забезпечують персоналізацію та гнучкість навчання.

Методологічну основу становлять системний, компетентнісний та діяльнісний підходи, а також методи аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, педагогічного спостереження й елементів експериментальної перевірки.

У статті проаналізовано сучасні наукові підходи до визначення мовленнєвої компетентності, висвітлено педагогічні умови її формування у вищій школі, окреслено переваги й ризики змішаного навчання. Особливу увагу приділено ролі адаптивних цифрових ресурсів як інструментів персоналізації освітнього процесу, що дасть змогу враховувати рівень підготовленості здобувачів освіти, їхні когнітивні стилі та освітні потреби.

Дослідження показало, що інтеграція електронних платформ, мобільних застосунків, мультимедійних симуляцій, а також систем розпізнавання мовлення та інтелектуальних технологій оцінювання сприяє розвитку комунікативних умінь. Вона формує навички критичного мислення, підвищує навчальну мотивацію та активізує пізнавальну діяльність. Показано, що змішане навчання дає змогу поєднати аудиторну взаємодію здобувачів освіти з самостійною роботою в цифровому середовищі, що забезпечує комплексний підхід до розвитку мовленнєвих компетентностей.

Практичне значення дослідження полягає в упровадженні його підходів у мовну освіту, зокрема в підготовку здобувачів освіти гуманітарних спеціальностей, розробку освітніх програм та створення методичних рекомендацій для викладачів. Отримані результати можна використати для вдосконалення освітніх стратегій, орієнтованих на інтеграцію традиційних та інноваційних методів навчання.

Ключові слова: комунікативні навички, персоналізація навчання, професійна підготовка, електронні платформи, цифровізація освіти, персоналізовані технології.

Kondrashova Olga Volodymyrivna PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor, Department of Philology and Publishing, Kremenchuk Mykhailo Ostrogradskyi National University, Kremenchuk, <https://orcid.org/0000-0002-5341-6240>

Sikorska Viktoriia Andriivna Senior Lecturer, Department of Language Training, Odesa State University of Internal Affairs, Odesa, <https://orcid.org/0000-0003-3392-7518>

Kravchuk Nataliia Oleksiyivna Senior Lecturer, Department of Foreign Languages, Odesa Military Academy, Odesa, <https://orcid.org/0009-0005-9208-8875>

DEVELOPING PHILOLOGISTS' SPEECH COMPETENCE IN BLENDED LEARNING THROUGH ADAPTIVE DIGITAL RESOURCES

Abstract. The article addresses the issue of developing future philologists' speech competence through the model of blended learning that combines traditional and digital educational practices. The relevance of the topic is determined by the need to train specialists capable of effective communication in multilingual and multimedia environments, as well as by the challenges of

educational digitalization. The research object is the educational process in the system of higher education; the research subject is the development of philology students' speech competence through the use of adaptive digital resources that ensure individualization and flexibility of learning.

The methodological framework is based on systemic, competence-based, and activity approaches, as well as on methods of analysis, synthesis, comparison, generalization, pedagogical observation, and elements of experimental verification. The article analyzes modern scientific approaches to defining speech competence, highlights the pedagogical conditions of its formation in higher education, and outlines the advantages and risks of blended learning. Special attention is paid to the role of adaptive digital resources as tools for the personalization of the educational process, which make it possible to take into account students' level of preparedness, cognitive styles, and learning needs.

The findings show that the integration of electronic platforms, mobile applications, multimedia simulations, speech recognition systems, and intelligent assessment technologies contributes to the development of communication skills, the formation of critical thinking abilities, the enhancement of learning motivation, and the activation of cognitive activity. Blended learning appears to create favorable conditions for combining in-class interaction with independent work in a digital environment, thus ensuring a comprehensive approach to the development of speech competence.

The practical significance of the article discloses the routes of applying the proposed approaches to the training of students in the humanities, the design of curricula, the development of methodological recommendations for university teachers, as well as in the implementation of modern digital solutions in language education. The results obtained can be implemented to improve educational strategies aimed at integrating traditional and innovative teaching methods.

Keywords: communication skills, individualized learning, professional training, e-learning platforms, education digitalization, personalized technologies

Постановка проблеми. Сучасна вища освіта характеризується глибокими трансформаціями, зумовленими глобалізаційними процесами, інтенсивною цифровізацією та необхідністю підготовки конкурентоспроможних висококваліфікованих фахівців, які зможуть успішно діяти в умовах інформаційного суспільства. Освіта дедалі більше орієнтується на інтеграцію в європейський і світовий освітній простір, що вимагає від закладів вищої освіти гнучкості, мобільності й здатності впроваджувати інноваційні освітні моделі. У цьому контексті виникає потреба переосмислити традиційні підходи до навчання, зокрема мовної підготовки, яка є обов'язковим складником професійного становлення майбутніх

філологів. Для них мовленнєва компетентність є основною. Вона передбачає не просто знання граматичних норм чи значний лексичний запас, а й здатність ефективно послуговуватися мовою в різних комунікативних ситуаціях – від академічних дискусій до міжкультурного діалогу в цифровому середовищі. Формування цієї компетентності охоплює розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння та письмо). Водночас цей процес нерозривно пов'язаний із критичним мисленням, умінням працювати з інформаційними потоками та готовністю до міждисциплінарної взаємодії.

Перехід до змішаного навчання, що поєднує традиційні аудиторні заняття з дистанційними формами та активним використанням цифрових платформ, створює нові можливості й водночас висуває низку викликів перед викладачами й здобувачами освіти. Ця модель забезпечує гнучкість, персоналізацію й доступ до широкого спектра електронних ресурсів, але водночас вимагає розроблення нових педагогічних стратегій, спрямованих на підтримку мотивації здобувачів, формування навичок самостійної роботи та розвиток цифрової грамотності.

Особливої уваги заслуговує інтеграція адаптивних цифрових ресурсів, які дають змогу коригувати навчальний контент відповідно до потреб кожного здобувача освіти. Це відкриває можливості створення персоналізованих освітніх траєкторій і підвищує ефективність мовленнєвої підготовки. Отже, важливо визначити оптимальні шляхи формування мовленнєвої компетентності майбутніх філологів у змішаному навчанні, що ґрунтується на гармонійному поєднанні традиційних і цифрових освітніх практик.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Обрана проблематика дослідження є предметом наукової уваги сучасних учених. Так, І. Коротяєва аналізує поняття мовленнєвої компетентності як інтегративного утворення, що охоплює лексичні, граматичні, стилістичні та комунікативні навички, підкреслюючи їхню взаємозалежність та значення для майбутніх фахівців [1]. На ролі інтерактивних методів навчання в розвитку мовленнєвих умінь майбутніх філологів наголошує А. Чернюк, акцентуючи на необхідності поєднання репродуктивних і творчих завдань для досягнення стійкого результату [2]. Також активно вивчають цю проблематику й закордонні дослідники, зокрема М. Салабері (M. Salaberry) підкреслює значення мультимедійних технологій під час вивчення мови, які сприяють залученню здобувачів освіти до автентичних комунікативних ситуацій [3], тоді як В. Ньяті та Т. П. Сісімайї (V. Nyathi, T. Sisimayi) досліджують вплив адаптивних освітніх платформ на результативність навчання та їхню здатність підвищувати рівень самостійності здобувачів освіти [4].

Науковці приділяють значну увагу особливостям змішаного навчання. Так, Т. Собченко й О. Пивоварова визначають його як гнучку модель, яка має переваги як очної, так і дистанційної форм, відкриваючи нові шляхи оптимізації освітнього процесу [5]. Подібну думку висловлює Л. Вейланде, зазначаючи, що змішане навчання створює умови для персоналізованої освітньої траєкторії та врахування індивідуальних потреб здобувачів освіти. Водночас науковці вказують і на виклики, зокрема на необхідність розроблення нових методик, які б поєднували традиційні форми з цифровими інноваціями [6].

Окремі автори наголошують на ролі цифрових ресурсів під час підготовки філологів. Зокрема, О. Комар доводить, що інтеграція мобільних застосунків в освітній процес посилює мотивацію здобувачів освіти й забезпечує безперервний доступ до навчальних матеріалів [7]. Аналіз, здійснений О. Юніною (О. Yunina), свідчить про результативність застосування інтелектуальних систем оцінювання для розвитку мовленнєвої компетентності, адже вони сприяють формуванню навичок самоконтролю й рефлексії [8]. Водночас О. Глушак підкреслює необхідність формування інформаційної культури здобувачів освіти для продуктивного використання цифрових ресурсів, наголошуючи, що без належного рівня цифрової грамотності ефективність таких інструментів істотно знижується [9].

Особливої уваги заслуговує питання адаптивності в сучасній освіті. Механізми адаптивного навчання та їхній вплив на формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів освіти, що дає змогу підвищити рівень автономності й відповідальності за власне навчання, досліджують А. Донеvська-Тодорова (A. Donevska-Todorova), К. Дзієргва (K. Dziergwa) та К. Сімбек (K. Simbeck) [10]. Переваги та ризики використання адаптивних систем у мовній освіті аналізують Н. Саєнко та Г. Созикіна, акцентуючи на необхідності критичного ставлення до алгоритмів, що формують навчальний контент [11].

Практичні рекомендації щодо підготовки майбутніх філологів у цифровому середовищі подають Л. Богуславська, О. Баранник та О. Ткач, наголошуючи на необхідності комплексного підходу до розвитку мовленнєвих компетенцій. Дослідники підкреслюють роль викладача як фасилітатора, здатного інтегрувати інноваційні технології в освітній процес [12]. Найвні наукові дослідження свідчать про широкий спектр підходів до формування мовленнєвої компетентності, проте проблема гармонійного поєднання традиційних і цифрових засобів навчання, зокрема адаптивних ресурсів, досі не розв'язана. Водночас спостерігається зростання ролі персоналізованих технологій для ефективності мовної підготовки та підвищення навчальної мотивації здобувачів освіти.

Попри значні наукові напрацювання, низка аспектів проблеми потребує подальшого вивчення. Передусім недостатньо дослідженим залишається питання цілісної інтеграції адаптивних цифрових інструментів у структуру змішаного навчання, адже більшість робіт розглядає їх лише фрагментарно. Також обмежено вивченою є динаміка розвитку мовленнєвої компетентності в довгостроковій перспективі за умови застосування персоналізованих технологій. Особливої уваги потребує пошук методичних підходів, які б дали змогу викладачам ефективно поєднувати традиційні форми роботи з інноваційними засобами, уникаючи перевантаження здобувачів освіти й забезпечуючи стабільну мотивацію до навчання. Саме ці напрями становлять актуальне підґрунтя для подальшого дослідження.

Науковий внесок статті у розв'язання зазначених проблем полягає в узагальненні сучасних теоретичних підходів і практичних рішень, а також у формуванні методичних орієнтирів для викладачів і здобувачів освіти щодо ефективного застосування адаптивних цифрових ресурсів у мовній освіті. Отримані результати можуть слугувати основою для вдосконалення освітніх стратегій, орієнтованих на поєднання традиційних та інноваційних форм навчання у вищій школі.

Мета статті – обґрунтувати результативність застосування адаптивних цифрових ресурсів під час формування мовленнєвої компетентності майбутніх філологів у межах змішаного навчання.

Для реалізації окресленої мети необхідно розв'язати такі завдання:

- 1) проаналізувати особливості змішаного навчання та його вплив на розвиток комунікативних навичок майбутніх філологів;
- 2) визначити роль і функції адаптивних цифрових ресурсів під час підготовки майбутніх фахівців;
- 3) сформулювати практичні рекомендації щодо інтеграції цифрових ресурсів в освітній процес.

Виклад основного матеріалу. Формування мовленнєвої компетентності майбутніх філологів у сучасних умовах є стратегічним завданням вищої освіти. Володіння мовою як інструментом комунікації передбачає не лише знання її граматичної будови та лексичних норм, а й уміння застосовувати їх у реальних комунікативних ситуаціях, що вимагає комплексного підходу до освітнього процесу. Від здобувачів освіти очікується не лише правильне й грамотне використання мовних засобів, а й здатність критично осмислювати інформацію, інтерпретувати тексти, працювати в міждисциплінарному середовищі. Перехід до змішаного навчання надав додаткові можливості для персоналізації освітнього процесу, але водночас поставив перед викладачами низку викликів, зокрема щодо інтеграції адаптивних цифрових ресурсів [5, с. 134].

Мовленнєва компетентність майбутніх філологів – це комплекс знань, умінь і навичок, необхідних для ефективного спілкування в усній і письмовій формах. Це не лише володіння літературними нормами, а й здатність до стилістичного варіювання, інтерпретації текстів, критичного аналізу інформації. Мовленнєва компетентність є інтегрованим утворенням, що забезпечує професійну готовність до міжкультурної комунікації [1, с. 509]. Для майбутніх філологів ця якість має важливе значення, адже вона визначає їхню спроможність реалізувати себе в різних професійних сферах: викладанні, перекладі, редакторській та видавничій діяльності, наукових дослідженнях. Формування мовленнєвої компетентності неможливе без поєднання теоретичної бази та практики мовленнєвої діяльності, яка розгортається в навчальних аудиторіях, під час стажувань, у цифровому середовищі та в процесі міжкультурної взаємодії. Важливу роль відіграє моделювання навчальних ситуацій, наближених до автентичних умов професійної діяльності: переклад медійних і наукових текстів, підготовка аналітичних оглядів, участь у проєктних дискусіях.

Мовленнєва компетентність майбутніх філологів має ще один важливий складник – соціокультурний. Він реалізується через уміння коректно застосовувати мовні засоби в конкретних комунікативних умовах з урахуванням культурних кодів, традицій та комунікативних норм. Наприклад, здобувач освіти, який перекладає художній текст, має зважати не лише на буквальне значення слів, а й на культурні алюзії та підтексти, які можуть бути зрозумілі лише носіям мови. Таким чином, підготовка філологів у вищій школі передбачає не лише опанування мовних структур, але й формування готовності до інтеграції в глобальний комунікативний простір.

Змішане навчання поєднує традиційні аудиторні заняття з дистанційними освітніми формами. Ця модель забезпечує гнучкість: здобувачі освіти можуть самостійно розподіляти час, обирати темп і власну освітню траєкторію, сприяє розвитку автономності, підвищує мотивацію та дає можливість застосовувати різні методи роботи з текстом [6, с. 488]. Під час підготовки філологів поєднуються традиційні семінарські заняття з використанням цифрових інструментів. Зокрема, застосовуються платформи Moodle та Google Classroom для виконання завдань і організації освітнього процесу; сервіс Duolingo – для інтерактивного опрацювання лексики; програма Grammarly – для вдосконалення граматичних навичок; чат-боти – для моделювання живих діалогів.

Для філологів це особливо важливо, адже мовленнєва компетентність потребує практики в різних форматах – від аудиторних дискусій до онлайн-аналізу текстів, від роботи з художніми та науковими творами до створення

власних письмових продуктів у цифровому середовищі. Наприклад, здобувач освіти може брати участь у форумних обговореннях, писати рецензії на прочитані твори у формі блогу чи вести подкасти іноземною мовою. Усе це інтегрується в освітній процес і посилює мовленнєву практику.

Змішане навчання забезпечує баланс між соціальною взаємодією в групі та персоналізованим навчанням за допомогою цифрових інструментів [5, с. 135].

Такий підхід створює умови для реального спілкування, використовуючи водночас переваги онлайн-ресурсів. Крім того, змішане навчання узгоджується з сучасними тенденціями академічної мобільності, адже надає можливість поєднувати навчання в закладі вищої освіти з додатковими курсами та програмами академічної мобільності. У європейських університетах така модель уже стала стандартом: наприклад, у Німеччині курси з літературознавства часто поєднуються з дистанційними семінарами, а у Великій Британії онлайн-платформи використовуються для організації студентських дослідницьких груп [10, с. 579].

Важливим складником цієї моделі є використання адаптивних цифрових ресурсів: платформ, систем і застосунків, що змінюють зміст, рівень складності та формат подання матеріалу відповідно до потреб і можливостей здобувача освіти. Саме вони роблять персоналізований складник змішаного навчання ефективнішим, а підготовку майбутніх філологів – гнучкою й результативною. Їхнє застосування в навчанні має низку переваг:

1. Персоналізація освітнього процесу. Системи автоматично добирають вправи з урахуванням індивідуального рівня володіння мовою [10, с. 580].

2. Зворотний зв'язок у реальному часі. Цифрові ресурси дають миттєву оцінку, що дає змогу коригувати освітню траєкторію [8, с. 77].

3. Мультимодальність. Здобувачі освіти мають змогу поєднувати текстові, аудіо- та відеоматеріали, що сприяє розвитку всіх аспектів мовленнєвої компетентності. Крім того, застосування мультимедійних технологій значно підвищує ефективність запам'ятовування та швидкість засвоєння матеріалу [13, с. 22].

Зокрема, інтеграція мобільних застосунків для вивчення лексики, електронних словників, мультимедійних симуляцій та систем розпізнавання мовлення сприяє активізації мовної практики здобувачів освіти.

Використання мобільних платформ підвищує мотивацію до виконання завдань, оскільки вони наближають освітній процес до звичного цифрового середовища здобувачів [7, с. 140].

Серед переваг змішаного навчання варто виокремити гнучкість і доступність навчальних матеріалів; можливість багаторазового повторення завдань; застосування адаптивних систем, що враховують індивідуальні особливості здобувачів освіти [11, с. 47]. Проте воно не позбавлене проблем. До основних ризиків належать можливе перевантаження здобувачів освіти інформацією, зниження мотивації за відсутності належного педагогічного супроводу, а також обмежений доступ до технічних засобів. Це акцентує на необхідності розвитку цифрової грамотності, без якої навіть найсучасніші інструменти залишаються малоефективними. У цьому контексті особливої актуальності набуває проблема «цифрової нерівності» між здобувачами, які мають стабільний доступ до якісного інтернет-з'єднання та сучасних пристроїв, і тими, хто змушений користуватися застарілими технологіями (табл. 1).

Таблиця 1

Переваги та можливі ризики застосування адаптивних цифрових ресурсів під час формування мовленнєвої компетентності

Переваги	Приклади застосування	Можливі ризики
Персоналізація освітнього процесу	Адаптивні навчальні тексти, спеціалізовані цифрові застосунки	Перевантаження здобувачів освіти навчальними завданнями
Оперативний зворотний зв'язок	Автоматична перевірка мовлення, онлайн-рецензування та коментування	Залежність ефективності від технічних засобів
Мультимодальність подання навчального матеріалу	Інтеграція текстових, аудіальних і відеоматеріалів	Цифрова нерівність між здобувачами
Підвищення мотивації через гейміфікацію	Система балів, відзнак і рейтингового оцінювання	Зниження навчальної мотивації за відсутності педагогічного супроводу

Джерело: сформовано авторами

Досвід упровадження змішаного навчання під час підготовки філологів показує, що ефективність визначається насамперед інтеграцією цифрових ресурсів в освітній процес. У цьому контексті викладачам варто дотримуватися таких принципів:

1. Комбінування традиційних та цифрових методів. Наприклад, пропонувати здобувачам освіти закріплення матеріалу у формі онлайн-тесту після проведення аудиторної дискусії.

2. Адаптивність завдань. Система має передбачати різні рівні складності залежно від попередніх результатів здобувача освіти. Як показує системний огляд С. Геворгяна (S. Gevorgyan), використання адаптивних

технологій підвищує доступність навчання та водночас забезпечує високі результати для здобувачів з різними освітніми потребами [14, с. 96].

3. Активне використання мультимедіа. Відеолекції, подкасти, інтерактивні карти слів стимулюють розвиток не лише лексичної, а й соціокультурної компетентності.

4. Формувальне оцінювання. Використання інтелектуальних систем дає можливість отримувати поточний результат і коригувати освітній процес у режимі реального часу [8, с. 78].

Необхідно також ураховувати психологічний аспект: цифрові ресурси мотивують здобувачів освіти за допомогою ігрових елементів, рейтингових систем, інтерактивності. Це сприяє формуванню сприятливого освітнього середовища та знижує рівень стресу під час опанування складного матеріалу. Наприклад, елементи гейміфікації (бейджі, рівні, бали за активність) дають змогу перетворити стандартне тренування лексики на змагальний процес, що стимулює навіть слабших здобувачів освіти.

Розвитку комунікативних умінь майбутніх філологів сприяє організація навчальних ситуацій, максимально наближених до автентичного спілкування. Для цього дедалі ширше застосовуються цифрові інструменти відеозв'язку (Zoom, Google Meet, Microsoft Teams), інтерактивні сервіси для спільної роботи (Miro, Padlet, Google Workspace), а також дискусійні форуми й чати, що дають змогу здобувачам освіти обмінюватися думками в режимі реального часу. Таке середовище стимулює мовленнєву активність, розвиває навички співпраці та міжкультурної толерантності [12, с. 4], що має безпосереднє значення для фахівця, орієнтованого на міжнародну діяльність. Важливим є також застосування адаптивних ресурсів, що враховують індивідуальні потреби здобувачів освіти. Платформи Duolingo, LingQ чи Elsa Speak автоматично аналізують усне мовлення, допомагаючи виправляти вимову та уникати типових помилок. Moodle та Coursera містять інтегровані модулі, які адаптують завдання залежно від рівня підготовки здобувача освіти, а, отже, надають персоналізований зворотний зв'язок і сприяють більш цілеспрямованому формуванню мовних навичок. Таким чином, цифрові системи стають не лише каналом доступу до інформації, а й активним простором мовленнєвої практики. У практичній підготовці філологів це реалізується через поєднання аудиторних занять із виконанням онлайн-завдань у Moodle та Google Classroom, застосування інтерактивних лексичних вправ у Duolingo, удосконалення граматичних навичок за допомогою Grammarly, а також моделювання діалогів із чат-ботами, що відтворюють ситуації реального спілкування. Подальший розвиток адаптивних технологій відкриває додаткові шляхи для формування мовленнєвої компетентності.

Науковці А. Донеvська-Тодорова, К. Дзєргва та К. Сїмбек [10, с. 580] прогнозують, що в найближчій перспективі відбудеться активна інтеграція інструментів штучного інтелекту в освітні системи, що забезпечить ще вищий рівень персоналізації навчального процесу та сприятиме адаптації змісту завдань, відстеженню індивідуального прогресу та пропонуванню здобувачам освіти мовних вправ, які відповідають їхнім потребам.

Це дасть змогу майбутнім філологам не лише ефективніше опановувати знання, а й поступово розвивати критичне мислення, аналітичні здібності та міждисциплінарний підхід до розуміння комунікативних процесів [15, с. 17; 11, с. 48].

Під час упровадження адаптивних систем надзвичайно важливо враховувати педагогічні й етичні аспекти. Викладач не може бути повністю замінений цифровими інструментами, адже саме він виконує роль фасилітатора освітнього процесу, допомагає здобувачам освіти усвідомлювати власні результати та спрямовує їхнє подальше навчання. Актуальним є узгодження новітніх технологій із традиційними методами, що відображено в авторській моделі формування мовленнєвої компетентності під час змішаного навчання (рис. 1).

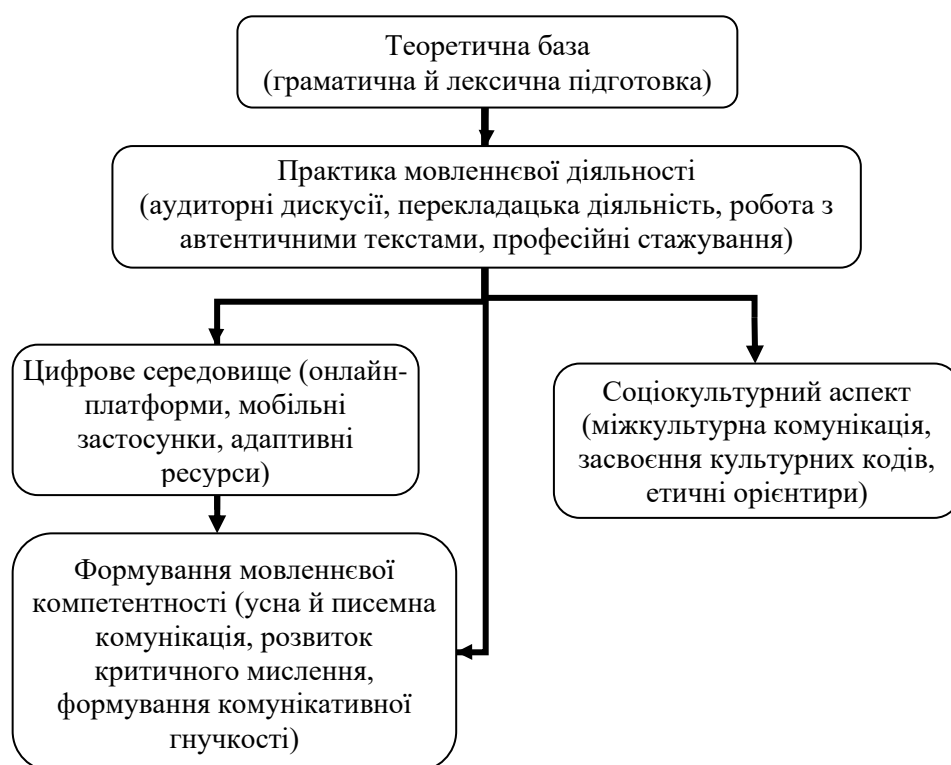

Рис. 1. Концептуальна модель формування мовленнєвої компетентності філологів в умовах змішаного навчання
Джерело: створено авторами

Аналіз результатів упровадження змішаного навчання в підготовці майбутніх філологів дає змогу зробити кілька важливих уточнень. По-перше, цифрові інструменти ефективні лише тоді, коли вони органічно інтегровані в структуру навчального курсу, а не використовуються як окремих «додаток» до традиційних занять. Наприклад, онлайн-тести після аудиторної дискусії не лише перевіряють засвоєння матеріалу, а й формують у здобувачів освіти навички саморефлексії. По-друге, практичні результати показують, що здобувачі з вищим рівнем самодисципліни краще засвоюють адаптивні формати, тоді як інші потребують активного фасилітаційного супроводу викладача. По-третє, мовленнєва компетентність успішніше формується тоді, коли цифрові ресурси поєднуються із завданнями, максимально наближеними до професійних реалій: переклад автентичних текстів, участь у міжнародних проєктах, створення власних мультимедійних продуктів. Отже, змішане навчання не просто розширює технічні можливості, а й змінює саму логіку формування мовленнєвої компетентності. Воно трансформує здобувача освіти з пасивного споживача інформації на активного учасника комунікативного процесу, що відповідає сучасним вимогам глобалізованого освітнього простору.

Отже, дослідження показує, що формування мовленнєвої компетентності майбутніх філологів у змішаному навчанні можливе й ефективно за умови комплексної інтеграції адаптивних цифрових ресурсів. Вони забезпечують високий рівень персоналізації, створюють умови для постійної мовленнєвої практики, стимулюють навчальну мотивацію та сприяють розвитку комунікативної гнучкості здобувачів освіти. Успішність таких підходів залежить від професійної компетентності викладача, готовності здобувачів до самостійного навчання й рівня їхньої цифрової грамотності. У перспективі необхідно формувати культуру безпечного та критичного використання цифрових ресурсів, що дасть змогу уникнути ризиків інформаційного перевантаження та сприятиме вихованню відповідального користувача освітніх технологій.

Висновки. Дослідження показало, що формування мовленнєвої компетентності майбутніх філологів у сучасних умовах є неможливим без інтеграції традиційних і цифрових освітніх практик. Змішане навчання є ефективною моделлю, яка поєднує аудиторну взаємодію та дистанційні формати, забезпечуючи гнучкість, персоналізацію й розвиток навичок самостійної роботи здобувачів освіти.

Важливою є інтеграція адаптивних цифрових ресурсів, що персоналізують освітній процес, надають миттєвий зворотний зв'язок і поєднують різні канали сприйняття інформації. Їхнє використання сприяє

активізації мовленнєвої практики, підвищенню мотивації, розвитку критичного мислення та формуванню інформаційної культури здобувачів.

Водночас виявлено й певні виклики: ризик інформаційного перевантаження, залежність результативності від рівня цифрової грамотності та потребу збереження педагогічного балансу між інноваціями й гуманістичними цінностями освіти.

Практичне значення отриманих результатів полягає в можливості застосування запропонованих підходів під час розроблення навчальних програм академічних курсів, посібників і методичних рекомендацій та впровадження сучасних цифрових рішень у мовну освіту.

Перспективи подальших розвідок пов'язані з розробленням і апробацією методик інтеграції адаптивних систем у мовленнєву підготовку, аналізом їхнього впливу на різні компоненти компетентності та дослідженням етичних та дидактичних аспектів застосування штучного інтелекту в освітньому процесі.

Отже, поєднання змішаного навчання та адаптивних цифрових ресурсів сприяє розвитку мовленнєвої компетентності майбутніх філологів, підвищує ефективність освітнього процесу та сприяє підготовці конкурентоспроможних фахівців, здатних до професійної комунікації в глобалізованому цифровому середовищі.

Література:

1. Коротяєва І. Особливості інтегрованого та аспектного підходів у навчанні іноземної мови у мовному ВНЗ. Наукові записки. Серія: Філологічні науки. 2018. № 165. С. 508–513. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/710685.pdf> (дата звернення: 10.09.2025).

2. Чернюк А. Інтерактивні стратегії формування комунікативної компетентності студентів філологічних спеціальностей засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Освіта. Інноватика. Практика. 2024. Т. 12. № 8. С. 96–101. DOI: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i8-013>

3. Salaberry M. The Use of Technology for Second Language Learning and Teaching: A Retrospective. *The Modern Language Journal*. 2001. Vol. 85. № 1. P. 39–56. DOI: <https://doi.org/10.1111/0026-7902.00096>

4. Nyathi V., Sisimayi T. P. Adaptive Learning Technologies for Higher Education: Exploring the Use of Interactive Online Learning Platforms for Higher Education. *Adaptive Learning Technologies for Higher Education*. 2024. P. 91–124. DOI: <https://doi.org/10.4018/979-8-3693-3641-0.ch005>

5. Собченко Т., Пивоварова О. Переваги та недоліки реалізації змішаного навчання майбутніх учителів-філологів у закладах вищої педагогічної освіти. Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 31 бер. – 2 квіт. 2021 р.). Т. 1. Харків, 2021. С. 133–137. URL: <http://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/5943> (дата звернення: 10.09.2025).

6. Вейланде Л. Персоналізоване навчання: розробка та впровадження індивідуальних освітніх траєкторій для підвищення якості знань учнів. *Проблеми освіти*. 2025. № 1(102). С. 486–500. DOI: <https://doi.org/10.52256/2710-3986.1-102.2025.33>

7. Комар О. Розвиток англomовної комунікативної компетентності здобувачів освіти за допомогою мобільних застосунків. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2022. № 1(25). С. 136–144. DOI: <https://doi.org/10.31499/2307-4914.1.2022.258487>

8. Yunina O. Artificial intelligence tools in foreign language teaching in higher education institutions. *The Modern Higher Education Review*. 2023. №. 8. P. 77–90. DOI: <https://doi.org/10.28925/2617-5266.2023.85>

9. Глушак О. Структура інформаційної культури бакалаврів з філології. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2015. Т. 47. № 3. С. 1–10. URL: <https://core.ac.uk/download/33691416.pdf> (дата звернення: 10.09.2025).

10. Donevska-Todorova A., Dziergwa K., Simbeck K. Individualizing Learning Pathways with Adaptive Learning Strategies: Design, Implementation and Scale. *Proceedings of the 14th International Conference on Computer Supported Education (CSEDU 2022) (April 22–24, 2022)*. Vol. 2. 2022. P. 575–585. URL: <https://www.scitepress.org/Papers/2022/109951/109951.pdf> (date of access: 10.09.2025).

11. Саєнко Н., Созикіна Г. Переваги та недоліки адаптивного навчання іноземних мов. *Scientific Collection «InterConf»*. 2021. № 119. С. 45–50. URL: <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/1066> (дата звернення: 10.09.2025).

12. Богуславська Л., Баранник О., Ткач О. Прогноз освітніх тенденцій розвитку філологічної освіти та науки України в епоху цифровізації. *Академічні візії*. 2023. № 16. С. 1–6. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7665275>.

13. Shi X. Application of Multimedia Technology in Vocabulary Learning for Engineering Students. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (IJET)*. 2017. Vol. 12. № 1. P. 21–31. DOI: <https://doi.org/10.3991/ijet.v12i01.6153>.

14. Gevorgyan S. The Use of Adaptive Learning Technologies in E-Learning for Inclusive Education: A Systematic Review. *E-Learning Innovations Journal*. 2024. Vol. 2. № 1. P. 90–107. DOI: <https://doi.org/10.57125/ELIJ.2024.03.25.05>

15. Gligorea I., Cioca M., Oancea R., Gorski A. T., Gorski H., Tudorache P. Adaptive Learning Using Artificial Intelligence in e Learning: A Literature Review. *Education Sciences*. 2023. Vol. 13. № 12. Article 1216. DOI: <https://doi.org/10.3390/educsci13121216>.

References:

1. Korotiaeva, I. (2018). Osoblyvosti intehrovanoho ta aspektnoho pidkhodiv u navchanni inozemnoi movy u movnomu VNZ [Features of integrated and aspect approaches in foreign language teaching at a linguistic university]. *Naukovi zapysky. Seriya: Filolohichni nauky – Scientific Notes. Series: Philological Sciences*, 165, 508–513. Retrieved from <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/710685.pdf> [in Ukrainian].

2. Cherniuk, A. (2024). Interaktyvni stratehii formuvannya komunikatyvnoi kompetentnosti studentiv filolohichnykh spetsialnostei zasobamy informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii [Interactive strategies of communicative competence formation of philology students by means of ICT]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka – Education. Innovation. Practice*, 12(8), 96–101. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i8-013> [in Ukrainian].

3. Salaberry, M. (2001). The use of technology for second language learning and teaching: A retrospective. *The Modern Language Journal*, 85(1), 39–56. <https://doi.org/10.1111/0026-7902.00096>

4. Nyathi, V., & Sisimayi, T. P. (2024). Adaptive learning technologies for higher education: Exploring the use of interactive online learning platforms for higher education. *Adaptive Learning Technologies for Higher Education*, 91–124. <https://doi.org/10.4018/979-8-3693-3641-0.ch005>

5. Sobchenko, T., & Pyvovarova, O. (2021). Perevahy ta nedoliky realizatsii zmishanoho navchannia maibutnikh uchyteliv-filolohiv u zakladakh vyshchoi pedahohichnoi osvity [Advantages and disadvantages of blended learning implementation for future philology teachers in pedagogical HEIs]. *Psyhologo-pedahohichni problemy vyshchoi i serednoi osvity v umovakh suchasnykh vyklykiv: teoriia i praktyka: materialy V Mizhnar. nauk.-prakt. konf. – Psychological and pedagogical problems of higher and secondary education in the context of modern challenges: theory and practice: materials of the V International Scientific and Practical Conference (Kharkiv, March 31 – April 2, 2021)*, 1, (pp. 133–137). Kharkiv. Retrieved from <http://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/5943> [in Ukrainian].

6. Vielande, L. (2020). Personalizovane navchannia: rozrobka ta vprovadzhennia individualnykh osvitnikh traiektorii dlia pidvyshchennia yakosti znan uchniv [Personalized learning: Development and implementation of individual educational trajectories to improve students' knowledge]. *Problemy osvity – Challenges in education*, 1(102), 486–500. <https://doi.org/10.52256/2710-3986.1-102.2025.33> [in Ukrainian].

7. Komar, O. (2022). Rozvytok anhlomovnoi komunikatyvnoi kompetentnosti zdobuvachiv osvity za dopomohoiu mobilnykh zastosunkiv [Development of English communicative competence of students by means of mobile applications]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia – Challenges in training modern teachers*, 1(25), 136–144. <https://doi.org/10.31499/2307-4914.1.2022.258487> [in Ukrainian].

8. Yunina, O. (2023). Artificial intelligence tools in foreign language teaching in higher education institutions. *The Modern Higher Education Review*, 8, 77–90. <https://doi.org/10.28925/2617-5266.2023.85>.

9. Hlushak, O. (2015). Struktura informatsiinoi kultury bakalavriv z filolohii [The structure of information culture of philology undergraduates]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia – Information technology and learning tools*, 47(3), 1–10. Retrieved from <https://core.ac.uk/download/33691416.pdf> [in Ukrainian].

10. Donevska-Todorova, A., Dziergwa, K., & Simbeck, K. (2022). Individualizing learning pathways with adaptive learning strategies: Design, implementation and scale. In *Proceedings of the 14th International Conference on Computer Supported Education (CSEDU 2022) (April 22–24, 2022)*, 2, (pp. 575–585). Retrieved from <https://www.scitepress.org/Papers/2022/109951/109951.pdf>

11. Saienko, N., & Sozykina, H. (2025). Perevahy ta nedoliky adaptyvnoho navchannia inozemnykh mov [Advantages and disadvantages of adaptive learning of foreign languages]. *Scientific Collection “InterConf”*, 119, 45–50. Retrieved from <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/1066> [in Ukrainian].

12. Bohuslavskaya, L., Barannyk, O., & Tkach, O. (2023). Prohnoz osvitnikh tendentsii rozvytku filolohichnoi osvity ta nauky Ukrainy v epokhu tsyfrovizatsii [Forecast of educational trends in the development of philological education and science in Ukraine in the era of digitalization]. *Akademichni vizii – Academic visions*, 16, 1–6. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7665275> [in Ukrainian].

13. Shi, X. (2017). Application of multimedia technology in vocabulary learning for engineering students. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (IJET)*, 12(1), 21–31. <https://doi.org/10.3991/ijet.v12i01.6153>

14. Gevorgyan, S. (2024). The use of adaptive learning technologies in e-learning for inclusive education: A systematic review. *E-Learning Innovations Journal*, 2(1), 90–107. <https://doi.org/10.57125/ELIJ.2024.03.25.05>.

15. Gligorea, I., Cioca, M., Oancea, R., Gorski, A. T., Gorski, H., & Tudorache, P. (2023). Adaptive learning using artificial intelligence in e-learning: A literature review. *Education Sciences*, 13(12), 1216. <https://doi.org/10.3390/educsci13121216>.